

¿É s veritat que els escriptors tendeixen a ser enemics? Unamuno opinava que no s'ha de fer cas del que malparlen els uns dels altres, perquè, en realitat, no s'odien tant com les seves paraules fan pensar. Tenia raó. En el camp de batalla literari, es lluita, sobretot, per vanitat i per diners, i, per enorme que sigui la vanitat que es posa en joc, com que l'altre ingredient del litigi rarament arriba a les quantitats importants, els vanitosos resulten una mica ridículs, de manera que les batalles s'acaben soles, i sense cap vencedor. Un amic meu sosté que, si els duels literaris es fessin amb armes en lloc de paraules, tothom aniria més amb compte, començant pels crítics ofensivos. Això potser demostraria que els comentaris agressius sorgeixen d'unes conviccions relatives i que, com deia Unamuno, se n'ha de fer poc cas.

Hi ha hagut, és cert, enemistats literàries terribles, que, quan els rivals han tingut talent i humor, han produït obres esplèndides, com és, per exemple, el cas de Góngora i Quevedo. Més a prop nostre, a mi m'hauria agradat presenciar un diàleg satíric entre Salvador Es-

DIES DE CADA DIA

Amistats

PERE ROVIRA

priu i Gabriel Ferrater. Potser hauria guanyat l'Espriu; em fa l'efecte que Ferrater era més fràgil i, encara que no ho semblava, menys capaç de riure's de les coses. Góngora va dir-li a Quevedo que tenia peus d'elegia (per tractar-lo de coix); Quevedo li va respondre tractant-lo a ell de jueu (*"yo te untaré mis obras con tocino, porque no me las muerdas, Gongorilla"*) i d'*"apenas hombre"*. Góngora, al·ludint a l'hàbit de Santiago, que, a Quevedo, van concedir-li, i jugant amb el seu gust per la beguda, va replicar: *"A San Trago camina, donde llega: que tanto anda el cojo como el sano"*. Tenia raó un altre amic meu que només entrava en

una polèmica poètica si es produïa en vers, perquè així, deia, podia quedar-ne alguna cosa que valgués la pena, i perquè l'enveja inepta, en vers, no sap obrir la boca. Repassant ara els sonets que Quevedo i Góngora van escriure per insultar-se, penso que tot era un pretext, que, per cruels i perillosos que fossin els insults, ells es barallaven per demostrar que eren millors poetes que el seu rival. Vanitat, i enginyers riquíssims.

Però, deixant de banda aquesta mena d'episodis, jo diria que, en les relacions entre poetes, mana l'amistat. La història ho demostra amb molts exemples.

Generalment, l'amistat requereix l'admiració mútua, perquè els literats puguin parlar sense recels de les obres respectives, que és un camí per poder parlar confiadament de la resta de les coses. Però ni això és imprescindible. M'agrada recordar ara una amistat literària de les més fidels, la que va existir entre un gran poeta, Charles Baudelaire, i un escriptor més aviat petit, Charles Asselineau. Van ser amics quasi vint anys, sense enveges, ni discrepàncies greus, ni humiliacions, ni retrets. Quan Baudelaire va morir, Asselineau va preparar, amb Théodore de Banville, la primera edició de les seves obres completes i va escriure un llibre per enaltir el seu nom, per rebatre el procés judicial contra *Les fleurs du mal* i la visió satànica que, en part a causa d'ell mateix, desfigurava Baudelaire. Si avui podem llegir el gran poeta, és gràcies a Asselineau. I, gràcies al llibre que sobre ell va escriure, podem contemplar Baudelaire de més a prop, netament, sense les deformacions que agraden tant als partidaris de l'adversitat.

• PERE ROVIRA. ESCRITOR. ACABA DE PUBLICAR 'DIARI SENSE DIES' (PROA), RECURS D'ARTICLES DE L'AVUI

x

NOVI 17-205